

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ СПОРТУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І ЕКОНОМІКИ СПОРТУ**

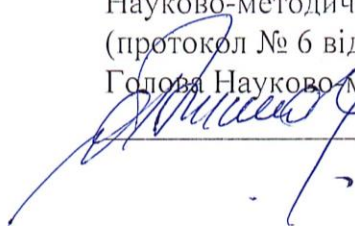
ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою

(протокол № 6 від 28 серпня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради

Олександр ПИЖОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 073 Менеджмент

спеціалізація/освітньо-професійна програма: Менеджмент у спортивній діяльності

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС11

мова навчання: українська

Київ – 2024

Розробник:

Михайлов Анатолій Петрович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і економіки спорту, amykhailov@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО

Кафедрою менеджменту і економіки спорту
(засідання кафедри, протокол № 14 від 19 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри

доктор економічних наук, професор
Тетяна ХАРЧУК

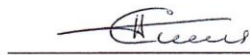
ПОГОДЖЕНО

Начальник навчально-методичного відділу

Ольга Д'ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення якості
вищої освіти, доцент

Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування здатності до застосування у професійній діяльності здобувачами вищої освіти знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни, а також на досягнення передбачених результатів навчання. Обсяг дисципліни – 6 кредитів ЄКТС. Основні теми: «Сутність та призначення фінансів»; «Фінансова система України»; «Державний бюджет»; «Державні доходи»; «Державні видатки»; «Податкова система»; «Державний кредит»; «Фінанси населення»; «Страховання»; «Міжнародні фінанси».

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at developing the ability of higher education students to apply in their professional activities knowledge of the theory and practice of financial relations that arise between market economy entities, as well as mechanisms and organizational structures that ensure the functioning of the country's financial system, as well as to achieve the intended learning outcomes. The scope of the discipline is 6 ECTS credits. Main topics: "The essence and purpose of finance"; "Financial system of Ukraine"; "State budget"; "State income"; "State expenditures"; "Tax system"; "State credit"; "Personnel finance"; "Insurance"; "International finance". The final assessment is formed taking into account the results of current control.

The final evaluation is based on the results of current control.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти знань щодо системи сучасних теоретичних знань в царині фінансів, зокрема здатності до аналізу теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності	
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
ЗК4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ФК 2	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
ФК 3	Здатність визначати перспективи розвитку організації.
ФК 8	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
ФК 10	Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

Обсяг навчальної дисципліни – 6 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	20	0	0	52	108	180
Заочна /Повторне вивчення	8	-	-	12	160	180

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Вступ до спеціальності», «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання/повторне вивчення			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	сем.	с. р.		л.	сем.	с. р.
Тема 1. Сутність та призначення фінансів.	16	2	4	10	16	-	2	14
Тема 2. Фінансова система України.	16	2	4	10	16	1	1	14
Тема 3. Державний бюджет.	16	2	4	10	16	1	1	14
Тема 4. Державні доходи.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 5. Державні видатки.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 6. Податкова система.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 7. Державний кредит.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 8. Фінанси населення.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 9. Страхування.	18	2	6	10	18	1	1	16
Тема 10. Міжнародні фінанси.	24	2	4	18	24	-	2	22
Всього годин	180	20	52	108	180	8	12	160

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Сутність та призначення фінансів.

Поняття фінансів. Історичні етапи становлення та розвитку фінансів. Передумови виникнення фінансів. Необхідність фінансів в умовах ринкової економіки. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси – вартісна категорія. Макро- і мікрорівні вивчення фінансів.

Специфічні сфери фінансів: державні фінанси; фінанси господарських одиниць; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Загальна характеристика цих сфер.

Фінанси, особливості їх функціонування та економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і національного доходу. Об'єктивна необхідність розподільчої функції фінансів, її визначальне значення для здійснення економічної політики держави. Сутність контрольної функції фінансів, її прояв в організації контролю за розподілом частини валового внутрішнього продукту по відповідних фондах та їхньому витрачання за цільовим призначенням.

Поняття фінансових ресурсів. Централізовані фінансові ресурси. Децентралізовані фінансові ресурси. Джерела їх формування.

Тема 2. Фінансова система України.

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи: фінанси підприємств, об'єднань, організацій, державний бюджет, місцеві бюджети, страхування, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси населення, фінансовий ринок.

Фінансова політика – складова економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Основні напрямки фінансової політики.

Стратегія і тактика фінансової політики України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Формування фінансового механізму в умовах ринкової економіки. Роль фінансового механізму у реалізації фінансової політики держави. Фінансове управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їх функції. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час ринкових зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, методи фінансового контролю. Державні та недержавні органи фінансового контролю.

Аудит – незалежний фінансовий контроль. Шляхи підвищення дієвості фінансового контролю. Правове регулювання фінансових відносин. Фінансове право. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 3. Державний бюджет.

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Значення державного бюджету у господарському механізмі держави.

Бюджет як економічна категорія. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Особливості держбюджету на поточний рік. Показники стану бюджету – бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит. Причини виникнення бюджетного дефіциту, допустимі межі та джерела його покриття.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Місцеві бюджети України. Функції місцевих бюджетів. Зведений бюджет: сутність та призначення.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми й організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації. Бюджетні позички, порядок їх видачі і погашення. Взаєморозрахунки між бюджетами. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування. Бюджетне планування, його завдання, методи і принципи. Виконання державного бюджету.

Тема 4. Державні доходи.

Поняття та економічний зміст державних доходів. Фактори, що впливають на масштаби державних доходів. Джерела доходів централізованих та децентралізованих державних фінансових ресурсів. Принципи організації системи доходів бюджету, їх класифікація. Розмежування доходів між ланками бюджетної системи.

Структура доходів Державного бюджету. Доходи, що отримуються відповідно до законодавства про податки, збори і обов'язкові платежі, а також від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України, а також проценти та дивіденди, нараховані на частку майна, що належить державі в майні господарських товариств. Гранти і дарунки у вартісному обрахунку. Міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів.

Податкові надходження та їх значення у системі доходів бюджету. Державні позики та емісійний дохід. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення. Місце централізованих цільових фондів в економічному та соціальному розвитку держави. Об'єктивна необхідність їх створення. Доходи державних підприємств та організацій – складова державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Тема 5. Державні видатки.

Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету. Порядок фінансування державних

капітальних вкладень. Методи фінансового контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних асигнувань. Державні видатки на соціальний захист населення і соціальну сферу. Видатки на індексацію доходів і заробітної плати працівників бюджетних установ.

Склад і структура державних видатків у соціально-культурній сфері, особливості її фінансування. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. Видатки, що здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення та їх об'єднань.

Сутність та види між бюджетних трансфертів. Трансферти, які надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

Між бюджетні трансферти між місцевими бюджетами. Субвенція з державного бюджету України місцевим бюджетам на здійснення програм соціального захисту. Субвенція на компенсацію втрат доходів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок наданих державою податкових пільг.

Тема 6. Податкова система.

Сутність, призначення та функції податків. Класифікація податків. Принципи оподаткування. Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Основні види податків та механізм їх обчислення.

Загальнодержавні податки: їх структура та порядок встановлення. Склад місцевих податків та зборів і порядок їх встановлення. Законодавство України про місцеве оподаткування. Основні види податків та механізм їх обчислення.

Характеристика елементів податку. Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Методи побудови податкових систем. Права і відносини власності як база встановлення податків. Особливості оподаткування різних суб'єктів господарювання.

Податкова політика: поняття та її напрямки. Мета податкового менеджменту, його об'єкт та суб'єкти.

Тема 7. Державний кредит.

Сутність і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливості використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств і організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу у державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних та регіональних потреб.

Види цінних паперів держави, їх характеристика. Емісія державних цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів та ін.

Поняття державного боргу. Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Загальна характеристика заходів у сфері

управління державним боргом. Поняття рефінансування державного боргу. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Тема 8. Фінанси населення.

Поняття фінансів населення. Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення. Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на поділ доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощаджень.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощаджень. Класифікація заощаджень населення. Порядок формування фінансового портфеля фізичної особи та особливості формування споживчого портфеля фізичної особи.

Портфель нагромадження. Сутність інвестиційного портфеля та його структура. Прямі інвестиції, позичковий капітал, ануїтет, інвестиційно-фондовий портфель. Заощадження населення як джерело інвестиційних ресурсів у країні. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.

Тема 9. Страхування.

Економічна необхідність, сутність та функції страхування. Страховий фонд як джерело покриття збитків від страхових випадків. Суб'єкти страхових відносин: страховики, страхувальники.

Галузі страхування: особисте, майнове, страхування відповідальності. Сутність, принципи обов'язкового та добровільного страхування. Взаємозв'язок соціального та особистого страхування. Медичне страхування. Здоров'я громадян як об'єкт медичного страхування. Види майнового страхування. Необхідність та зміст страхування відповідальності.

Ризик у підприємництві та необхідність його страхування. Види підприємницьких ризиків. Співстрахування та перестрахування: зміст та функції. Сутність, структура та суб'єкти страхового ринку. Внутрішня система та зовнішнє середовище страхового ринку. Ліцензування страхової діяльності. Формування та перспективи розвитку страхового ринку України.

Тема 10. Міжнародні фінанси.

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів.

Фінансова діяльність міжнародних організацій. Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит та його форми. Комерційний кредит та банківський кредит: сутність, призначення та види. Класифікація міжнародних кредитів.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність та види. Структура валютної системи. Валютна політики держави. Валютне регулювання в Україні: поняття, напрямки та суб'єкти. Валютний ринок. Валютні обмеження та валютні кліринги.

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні організації. Необхідність їх утворення, мета функціонування, роль у міжнародних фінансових відносинах. Міжнародний валютний фонд. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Банк міжнародних розрахунків.

Тематика семінарських занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми семінарських занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання/ Повторне вивчення
Тема 1. Сутність та призначення фінансів.	1. Сутність та функції фінансів.	4	2
Тема 2. Фінансова система України.	2. Сутність та складові фінансової системи України.	4	1
Тема 3. Державний бюджет.	3. Сутність, призначення та роль бюджету держави..	4	1
Тема 4. Державні доходи.	4. Поняття та економічний зміст державних доходів. Фактори, що впливають на масштаби державних доходів.	6	1
Тема 5. Державні видатки.	5. Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету.	6	1
Тема 6. Податкова система.	6. Сутність, призначення та функції податків. Класифікація податків. Принципи оподаткування.	6	1
Тема 7. Державний кредит.	7. Сутність і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти.	6	1
Тема 8. Фінанси населення.	8. Поняття фінансів населення. Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення.	6	1
Тема 9. Страхування.	9. Економічна необхідність, сутність та функції страхування.	6	1

Тема 10. Міжнародні фінанси.	10. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.	4	2
Всього годин:		52	12

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання/ Повторне вивчення
Тема 1. Сутність та призначення фінансів.	1. Дослідження у сфері фінансів.	4	6
	2. Опрацювання теоретичних засад організації фінансів.	4	6
	3. Підготовка до семінарського заняття з теми 1.	2	2
Тема 2. Фінансова система України.	4. Здійснення аналізу фінансової системи України.	4	6
	5. Побудова стратегії управління фінансовою системою.	4	6
	6. Підготовка до семінарського заняття з теми 2.	2	2
Тема 3. Державний бюджет.	7. Вивчення теоретичних основ державного бюджету.	4	6
	8. Підготовка реферату та презентації з визначення задач та функцій державного бюджету..	4	6
	9. Підготовка до семінарського заняття з теми 3.	2	2
Тема 4. Державні доходи.	10. Дослідження та аналіз державних доходів.	4	6
	11. Анутовання інформаційних джерел стосовно поняття державних доходів та джерел їх формування.	4	6

	12. Підготовка до семінарського заняття з теми 4.	2	4
Тема 5. Державні видатки.	13. Дослідження та аналіз державних видатків.	8	10
	14. Підготовка до семінарського заняття з теми 5.	2	6
Тема 6. Податкова система.	15. Основні види податків та механізм їх обчислення.	4	6
	16. Визначення ролі ефективного управління податками.	4	6
	17. Підготовка до семінарського заняття з теми 6.	2	4
Тема 7. Державний кредит.	18. Сутність і значення державного кредиту.	4	6
	19. Обґрунтування механізму надання кредитів.	4	6
	20. Підготовка до семінарського заняття з теми 7.	2	4
Тема 8. Фінанси населення.	21. Поняття фінансів населення. Фінансові ресурси населення.	4	6
	22. Аналіз мотивів утворення заощаджень населення	4	6
	23. Підготовка до семінарського заняття з теми 8.	2	4
Тема 9. Страхування.	24. Підготовка презентації «Сучасна система страхування в Україні».	8	10
	25. Підготовка до семінарського заняття з теми 9.	2	6
Тема 10. Міжнародні фінанси.	26. Визначення міжнародних фінансів.	10	10

	27. Аналіз фінансової діяльності міжнародних організацій.	6	10
	28. Підготовка до семінарського заняття з теми 10.	2	2
Всього годин:		108	160

Очікувані результати навчання з дисципліни: системні знання і навички управління фінансами організації щодо вироблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів спортивних організацій завдяки:

знанням: сутності, мети і завдань фінансів; систему державного регулювання фінансової діяльності, нормативні та законодавчі акти; фінансового механізму; класифікацію фінансових проблем, які виникають у державі на сучасному етапі розвитку; застосування основних положень теорії фінансів до обґрунтування напрямків розв'язання вказаних проблем; знанням та використанням макроекономічних фінансових показників; управління фінансами в державі; формування фінансових фондів різного рівня управління та призначення; фінансові регулювання ринкових відносин на сучасному етапі створення ринкових відносин; впливу фінансів на зовнішньоекономічну діяльність країни.

умінням: об'єктивно оцінювати економічні процеси та фінансову політику держави; аналізувати фінансові відносини в суспільстві; розуміти тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів та фінансів суб'єктів господарювання; знати та вміти застосовувати найбільш поширені інструменти валютного ринку; розраховувати обсяг зовнішнього та внутрішнього боргу за допомогою боргових інструментів; виявляти недоліки і переваги діючого фінансового механізму; швидко опановувати зміни, які відбуваються у світовій фінансовій системі.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 6	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 18	Здійснювати стратегічний, поточний та оперативний контроль за діяльністю організацій, структурних підрозділів та персоналу.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на семінарських заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Робочою програмою навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми семінарських занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
Тема 1. Сутність та призначення фінансів.	Презентації на задану тему та їх обговорення..	10
Тема 2. Фінансова система України.	Виступи на семінарському занятті по темі: «Фінансова система України».	10
Тема 3. Державний бюджет.	Презентації на задану тему та їх обговорення.	10
Тема 4. Державні доходи.	Доповідь на задану тему: «Державні доходи».	10
Тема 5. Державні видатки.	Експрес–контроль.	10
Тема 6. Податкова система.	Виступи на семінарському занятті по темі: «Податкова система України та податкове середовище в якому функціонує ФСО».	10
Тема 7. Державний кредит.	Експрес–контроль.	10
Тема 8. Фінанси населення.	Презентації на задану тему та їх обговорення.	10
Тема 9. Страхування.	Презентації на задану тему та їх обговорення.	10
Тема 10. Міжнародні фінанси.	Контрольна робота.	10
Всього:		100

Викладач під час завершення заняття з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами семінарських занять.

Перед початком семінарського заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час

завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. В.І. Кремень. Фінанси: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2023. 416 с.
2. Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Фінанси : підручник /за ред. В. І. Грушка. Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
3. Наконечна Ю. Л. та ін. Фінанси. Практикум. Київ : Київський університет, 2021. 303 с.
4. Мицак О. В., Андрейків Т. Я., Чуй І. Р. Міжнародні фінанси : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 195 с.
5. Тріпак М. М., Гарбарець І. О. Загальнодержавні фінанси : навч.-метод. посіб. для студентів 1-го (бакалавр.) рівня вищ. освіти / за ред. М. М. Тріпака. Кам'янець-Подільський : ТНЕУ, 2020. 431 с.
6. Фінанси у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за заг. ред. В. П. Горина. : Вектор. 2020. 181 с.
7. Фінанси : підручник / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2024. 632 с.

Додаткова література:

1. Алексєєв І. В. та ін. Бюджетна система : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 399 с.
2. Баранник Л. Б., Корягіна Т. В. Соціальний захист громадян : навч. посіб. Вид. 3-тє, допов. і перероб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 271 с.
3. Білик О. І., Хім М. К. Державне і приватне страхування. Теорія і практика : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 231 с.
4. Бутенко В. В. Бюджетна система : навч.-метод. посіб. Одеса : ОНУ, 2018. 339 с.
5. Гелеверя Є. М. Бюджетна система : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Харків : Панов А. М. [вид.], 2018. 234 с.
6. Дулік Т. О. Оподаткування в Україні : навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. Ч. 1: Основи оподаткування. 225 с.
7. Карлін М. І. Суспільні фінанси в умовах демократії : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 227 с.
8. Квасницька Р. С., Доценко І. О. Соціальне страхування : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2019. 355 с.
9. Кушнір Ю. Б. Персональні / сімейні фінанси : навч. посіб. 4 вид., зі змін. та допов. Ужгород : Сабов А. М., 2018. 119 с.

10. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підруч. для бакалаврів / за ред. П. О. Нікіфорова, Н. А. Бак. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2019. 295 с.
11. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування : навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
12. Трусова Н. В. та ін. Фінансовий ринок : навч. посіб. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2021. 235 с.
13. Зайцева Л. О. Фінанси : навч.-метод. посіб. Чернігів : Чернігів. нац.технол. ун-т, 2019. 233 с.
14. Лютий І. О. та ін. Фінанси : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф.,заслуж. економіста України І. О. Лютого. Київ : Ліра-К, 2017. 727 с.
15. Оришин Т. М. Фінанси : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 322 с.
16. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. канд. екон. наук, доц. О. Я. Стойка. Київ : Алерта, 2017. 404 с.
17. Шпак Н. О. , Ярошевич Н. Б. , Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

Електронні ресурси:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Асоціації страхувальників України. URL: <http://www.insurhelp.org.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>.